

77. Perjantaina 30 päivänä toukokuuta 1997

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ulkopuolella päiväjärjestyksen

Valtioneuvoston selonteko: Euroopan turvallisuuskehitys ja Suomen puolustus 2462

Valtioneuvoston selonteko 1/1997 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 6/1997 vp
Äänestykset

Toinen käsittely

1) Hallituksen esitys laiksi lääninoikeuslain 1 a ja 13 §:n muuttamisesta 2463

Hallituksen esitys 50/1997 vp
Lakivaliokunnan mietintö 6/1997 vp

2) Hallituksen esitys laiksi tuloverolain 66 §:n muuttamisesta 2464

Hallituksen esitys 61/1997 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 8/1997 vp

3) Hallituksen esitys laiksi henkilöstörahostolain muuttamisesta 2464

Hallituksen esitys 74/1997 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 5/1997 vp

4) Hallituksen esitys laiksi jätelain muuttamisesta 2465

Hallituksen esitys 75/1997 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö 5/1997 vp

Ensimmäinen käsittely

5) Hallituksen esitys laiksi rikoslain 37 luvun muuttamisesta 2464

Hallituksen esitys 38/1997 vp
Lakivaliokunnan mietintö 7/1997 vp

6) Hallituksen esitys laiksi lääkkeiden velvoitevarastointilain muuttamisesta 2465

Hallituksen esitys 45/1997 vp
Talousvaliokunnan mietintö 13/1997 vp

Lähetekeskustelu

7) Lakialoite laiksi työsopimuslain 2 §:n muuttamisesta 2466

Lakialoite 49/1997 vp (Mikko Elo /sd ym.)

8) Lakialoite laiksi kotikuntalain 7 §:n muuttamisesta 2470

Lakialoite 52/1997 vp (Irja Tulonen /kok ym.)

Mietintöjen pöydällepano

9) Hallituksen kertomus valtiovarain hoidosta ja tilasta vuonna 1995 2472

Valtiontilintarkastajien kertomus vuodelta 1995
Kertomus 13, 14/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 7/1997 vp

10) Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus vuodelta 1996 2473

Kertomus 3/1997 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 10/1997 vp

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Andersson C., Anttila U., Aura, Brax, Dromberg, Hurskainen, Immonen, Jaakonsaari, Jansson, Juhantalo, Juurola, Kiviniemi, Knaapi, Koistinen, Korkeaaja, Koskinen Jari, Krohn, Kuisma, Laakso, Lamminen, Lehtosaari, Lepänen P., Lindén, Lindqvist, Markkula-Kivisilta, Mikkola, Nikula, Perho, Prusti, Rehn, Tarkka ja Viitamies.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi edustajat Knaapi, Koistinen ja Markkula-Kivisilta, virkatehtävien vuoksi edustajat Hurskainen, Jaakonsaari ja Prusti sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat C. Andersson, Dromberg, Immonen, Juurola, Laakso, Lehtosaari, Mikkola ja Perho.

Uudet hallituksen esitykset

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että tasavallan presidentti on tänään antanut eduskunnalle hallituksen esityksen n:o 91.

Kirjalliset kysymykset

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 360, 389, 396, 398, 402, 405, 409, 414, 418, 420, 423, 425, 429—431, 441, 444, 445, 451, 454, 465, 475 ja 491. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Valtioneuvoston selonteko: Euroopan turvallisuuskehitys ja Suomen puolustus

Valtioneuvoston selonteko 1/1997 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 6/1997 vp
Äänestykset

P u h e m i e s : Ulkopuolella päiväjärjestyksen tehdään nyt päätös eduskunnan lausunnosta Euroopan turvallisuuskehitystä ja Suomen puolustusta koskevasta valtioneuvoston selonteosta (VNS 1/1997 vp).

Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 6, joka sisältää ehdotuksen selonteosta annettavan lausunnon sanamuodoksi. Keskustelu asiasta julistettiin viime keskiviikkona pidetyssä istunnossa päättyneeksi.

Keskustelussa on ed. Isohookana-Asunmaa ed. Kalliksen kannattamana ehdottanut seuraavia neljää lausumaa:

1) ”Eduskunta edellyttää, että tulevaisuudessa puolustuspoliittiset uudistukset valmisteltaisiin parlamentaarisessa toimielimessä.”

2) ”Eduskunta edellyttää, että hallitus toimii siten, että Suomen osallistuminen kansainväliseen kriisienhallintaan ei ole ristiriidassa Suomen rauhanturvalain kanssa ja että hvk:ssa Suomi toimii niin, että EU:n ja Weu:n sulauttaminen estetään.”

3) ”Eduskunta edellyttää, että esitys kolmen valmiusyhtymän perustamiseksi arvioidaan uudelleen ja tähän liittyen luovutaan suunnitelmasta lakkauttaa Oulun ja Vaasan varuskunnat sekä supistaa Sodankylän varuskunnan toimintaa.”

4) ”Eduskunta edellyttää, että valtiovalta huolehtii kotimaisen puolustusmateriaalituotannon jatkumisesta siten, että kotimaisen tuotannon osuus turvataan nykyistä paremmin.”

Ed. T. Pohjola on ed. Lindénin kannattamana ehdottanut seuraavaa lausumaa: ”Eduskunta edellyttää, että puolustusvoimien henkilöstöä koskevat muutokset tehdään hallituksen selonteossa esitetyn mukaisesti luonnollista poistumaa hyväksi käyttäen ja irtisanomisia välttäen. Päätökset siitä, mitä toimintoja varusmieskoulutuksen menettäviin varuskuntiin jää ja millaisiin korvaaviin toimenpiteisiin ryhdytään, on tehtävä viipymättä. Samalla selvitetään, miten yhteistyötä jatketaan Puolustusvoimien ja sen eri yhteistyötahojen kesken.”

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s : Lausumaehdotuksista ed. Isohookana-Asunmaan 3) ehdotus ja ed. T. Pohjolan ehdotus ovat vastakkaisia, joten niistä äänestetään ensin keskenään ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

1) Äänestys ed. T. Pohjolan ja ed. Isohookana-Asunmaan 3) ehdotuksen välillä

Ed. T. Pohjolan ehdotus ”jaa”, ed. Isohookana-Asunmaan 3) ehdotus ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 108 jaa- ja 58 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 31. (Ään. 1)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. T. Pohjolan ehdotuksen.

2) Äänestys ed. T. Pohjolan ehdotuksesta mietintöä vastaan

Mietintö ”jaa”, ed. T. Pohjolan ehdotus ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 168 ei-ääntä; poissa 31. (Ään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt ed. T. Pohjolan ehdotuksen.

Äänestys ed. Isohookana-Asunmaan 1) ehdotuksesta

Mietintö ”jaa”, ed. Isohookana-Asunmaan 1) ehdotus ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 117 jaa- ja 51 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 30. (Ään. 3)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Isohookana-Asunmaan 2) ehdotuksesta

Mietintö ”jaa”, ed. Isohookana-Asunmaan 2) ehdotus ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 118 jaa- ja 49 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 29. (Ään. 4)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Isohookana-Asunmaan 4) ehdotuksesta

Mietintö ”jaa”, ed. Isohookana-Asunmaan 4) ehdotus ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 113 jaa- ja 55 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 30. (Ään. 5)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

P u h e m i e s : Eduskunta on näin ollen hyväksynyt selonteon johdosta ulkoasiainvaliokunnan mietinnön mukaisen lausunnon ed. T. Pohjolan lausumaehdotuksella lisättyä.

Ulkoasiainvaliokunnan mietinnön pöytäkirjaan sisältyvä ehdotus mietinnön saattamisesta hallituksen tietoon hyväksytään.

Eduskunta siirtyy päiväjärjestykseen.

Asia on loppuun käsitelty.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:**1) Hallituksen esitys laiksi lääninoikeuslain 1 a ja 13 §:n muuttamisesta**

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 50/1997 vp
Lakivaliokunnan mietintö 6/1997 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 6. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelulta 1, 1 a ja 13 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Hallituksen esitys laiksi tuloverolain 66 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 61/1997 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 8/1997 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 66 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Hallituksen esitys laiksi henkilöstörahasolain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 74/1997 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 5/1997 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on työasiainvaliokunnan mietintö n:o 5. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 60 a § ja 12 luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Hallituksen esitys laiksi jätelain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 75/1997 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö 5/1997 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 5. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa puhemies! Eilen tässä salissa käytiin varsin värikästä keskustelua tämän lakiesityksen ensimmäisen käsittelyn yhteydessä, ja tuosta käsittelystä voisi ehkä tehdä sellaisiakin yhteenvetoja, että yllättävilläkin tahoilla ollaan aika paljon, voisi sanoa, metsässä jätehuollon tarpeellisuudesta. Tässä keskustelussa ainakin suhtauduttiin hyvin epäillen joihinkin kierrätyksen muotoihin, kuten esimerkiksi paperin kierrätykseen. Kuitenkin uskoisin, että en-

simmäinen käsittely oli tältä osalta enemmänkin retoriikkaa ja ainakin hallituspuolueiden kansanedustajat ovat tämän hallituksen esityksen takana myös ihan asenteellisestikin.

Ympäristövaliokunta totesi hallituksen esityksen hyväksi ja jätelain eteenpäinviemisen varsin tarpeelliseksi. Omalta puoleltani, arvoisa puhemies, haluaisin painottaa edelleenkin sitä, että teollisuuden omat kaatopaikat ovat jäteveron ulkopuolella ja että tulevaisuudessa, jotta saisimme kokonaisvaltaisen jätehuollon aikaiseksi, niin myös hallitulla tavalla nämä teollisuuden omat kaatopaikat tulee saada jäteveron alaisuuteen. Hallitulla tavalla tarkoitan sitä, että siitä ei tule maamme teollisuuden toiminnalle este.

Ed. J o e n p a l o : Rouva puhemies! Tarkoitus ei ole käynnistää eilistä keskustelurulettia uudelleen, mutta haluan tässä yhteydessä todeta, että valiokunnan mietinnössä lopussa mainittu kohta siitä, että pitäisi kilpailuttaa jätehuolto kokonaisuudessaan, antoi eilen illalla vielä ainakin allekirjoittaneelle mahdollisuuden väärään tulkintaan, että se tarkoittaisi myös jätehuoltoalueita. Olen tänään keskustellut valiokunnassa valiokuntaneuvoksen ja valiokunnan puheenjohtajan kanssa ja olen tullut vakuutetuksi siitä, että tämä tarkoittaa ainoastaan keräilyketjun alkupäätä eli keräilyä, lajittelua, ja sitten itse jätehuoltoalueen hoito on edelleen kunnallista toimintaa, niin kuin sen tulee ollakin, jotta sen korkea laatu ja taso säilyvät.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 10, 13, 18, 35, 49, 52, 53, 57, 58, 65, 66, 68, 71 ja 72 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Hallituksen esitys laiksi rikoslain 37 luvun muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 38/1997 vp
Lakivaliokunnan mietintö 7/1997 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 7.

Keskustelu:

Ed. M. P o h j o l a : Arvoisa puhemies! Huomauttaisin tässä vain yhdestä seikasta, nimittäin siitä, että tämä lakimuutos on osoitus siitä, mihin joudutaan, kun yritetään tehdä aukotonta lainsäädäntöä eli luetella kaikki ne tapaukset, jotka elävissä elämässä saattaisivat tulla kysymykseen, niin että tietty rikoksen tunnusmerkistö toteutuisi. Tämä on mahdottomuus, ja jälleen lainsäätäjät joutuu tässä asiassa antamaan periksi elävälle elämälle, tässä tapauksessa tietotekniikalle, ja laajentamaan maksuvälinepetoksen tunnusmerkistöä elävän elämän esimerkkien pohjalta. Tästä tässä on kysymys, tekninen uudistus.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Hallituksen esitys laiksi lääkkeiden velvoitevarastointilain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 45/1997 vp
Talousvaliokunnan mietintö 13/1997 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 13.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Lakialoite laiksi työsopimuslain 2 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite 49/1997 vp (Mikko Elo /sd ym.)

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin työasiainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. E l o : Arvoisa rouva puhemies! Nykyisen työsopimuslain 2 §:n mukaan työsopimus voidaan solmia määräaikaisena, jos työn luonne, sijaisuus, harjoittelu tai muu perusteltu syy on määräaikaisuuden perusteena. Edelleen määräaikaisia työsopimuksia voidaan solmia toistuvasti peräkkäin, mikäli siihen on pätevä syy. Jos

pätevää syytä määräaikaisuuteen ei ole, katsotaan työsopimus solmituksi toistaiseksi voimassa olevaksi. Tällöin työntekijä pääsee muun muassa irtisanomissuojan piiriin. Edelleen eräät sosiaaliset etuudet ja niiden karttuminen ovat osittain riippuvaisia työsopimuksen pituudesta.

Lyhyiden työsopimusten solmiminen toistuvana käytäntönä loukkaa selvästi useita työntekijän suojaksi säädettyjä säädöksiä. Nykyinen lainsäädäntö ei selvästikään kykene estämään tässä esitettyä työn päätymistä lyhyisiin osiin. Tilanne on korjattavissa yksinkertaisesti kiristämällä työsopimuslain työsuhteen kestoaikaa koskevaa määräystä. Tällä lakialoitteella työsopimuslain 2 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että usean, käytännössä kolmen neljän määräaikaisen työsopimuksen solmiminen katsottaisiin toistaiseksi voimassa olevan työsopimuksen solmimiseksi. Oikeuskäytännössä voitaisiin tällöin puuttua tilanteisiin, joissa useita määräaikaisia sopimuksia pyritään solmimaan käyttämällä lainkiertomielessä useita eri yrityksiä. Mikäli tehtäväkuva olisi tällöin identtinen, voitaisiin katsoa syntyneen toistaiseksi voimassa oleva työsopimus.

Rouva puhemies! Kuten me kansanedustajat hyvin tiedämme, viime vuosina on tullut tavaksi, että lähes kaikki, käytännössä noin kaksi kolmasosaa, työsopimuksista on jo määräaikaisia. Eräitä ääritapauksia mainitakseni hiljattain olemme kaikki voineet lukea Helsingin Sanomista, että Helsingin kaupungin palveluksessa oli ollut henkilö 30 vuotta jatkuvasti määräaikaisilla työsopimuksilla ja sitten tilanne havaittiin ja 30 vuoden erilaisten sijaisuuksien jälkeen, hän oli siis jatkuvasti ollut Helsingin kaupungin palveluksessa, hänet sitten vakinaistettiin. Eli 30 vuotta oli kulunut tähän aikaan.

Mitä tulee yleiseen ajatteluun siitä, mikä on ratkaisevaa työllisyyden paranemisen kannalta, niin ainakin eurooppalaisella ja miksei koko maailmankin tasolla on selvästi nähtävissä kaksi koulukuntaa. Toiset ovat niitä, jotka korostavat joustojen merkitystä, ja toiset, joihin itse lukeudun, raha- ja talouspolitiikan merkitystä.

Mitä tulee joustoihin, varsin mielenkiintoinen tutkimus julkaistiin joitakin viikkoja sitten. Tämä on työministeriön julkaisu ja sen ovat tehneet Tarja Kröger ja Kari-Pekka Tiitinen. Sen otsikko on ”Työsopimuslaki, sen toimintaympäristön muutokset ja työllisyys”, ja siihen sisältyy muun muassa valtiotieteiden lisensiaatti Kari Hietalan artikkeli, jossa hän — aivan lyhyesti tässä lainaan — yhteenvedossa toteaa seuraavaa:

”Kansainvälisen tutkimuksen päätulos on, että työ sopimuslailla ei ole makrotasolla sanottavia työllisyysvaikutuksia. Myös tämän tutkimuksen empiiriset analyysit tukevat tätä.” Seuraava lause on minun mielestäni aivan ratkaiseva: ”Tämä merkitsee samalla sitä, että joustoihin kohdistuvat odotukset ovat työllisyyden kannalta paljolti ylimitoitettuja.”

Rouva puhemies! Olen useaan otteeseen täällä eduskunnan istunnoissa todennut saman, mihin nyt tutkijat ovat tulleet. Eli ne odotukset ovat ylimitoitettuja esimerkiksi Suomessa, lähinnä oikeiston — kokoomuksen, työnantajien ja myös keskustan, joka ajaa työreformia — odotukset siitä, että ns. joustoilla, joita muuten hyvin harvoin käytännössä määritellään, mitä ne joustot ovat, saataisiin aikaan työllisyyden paranemista. Kansainvälinen tutkimus ja tämä suomalainen tutkimustulos selvästi osoittavat, ettei joustoilla ole käytännön merkitystä.

Tietysti poliittisessa retoriikassa voidaan aina väittää, että kun saadaan heikennettyä palkkoja, työehtoja ja saadaan lisää erilaisia joustavia työaikoja, niin voitaisiin työllisyyttä parantaa. Mutta, niin kuin sanottu, tutkimus ei tällaista vahvista.

Mitä tulee sitten erilaisiin koulukuntiin, voidaan sanoa, että on myös selvästi anglosaksinen malli, jota käytetään Amerikassa ja Isossa-Britanniassa, ja toisaalta, ehkä voi sanoa, germaaninen tai saksalainen malli, johon katsoisin myös Suomen kuuluvan, jossa taas korostetaan sosiaaliturvan merkitystä erityisesti työttömyystilanteissa.

Kieltämättä USA:ssa ja Isossa-Britanniassa on päästy aika hyviin tuloksiin makrotalouden kannalta. Siellähän työttömyys on pudonnut 6 prosenttiin ja, niin kuin me tiedämme, markkinat ovat jo Yhdysvalloissa ruvenneet hermostumaan siitä, että työllisyys paranee liian nopeasti ja työvoiman hinta saattaa nopeasti lisääntyä, jos ei korkoja nosteta. Niin kuin tiedämme, tätä pelkoa on ollut jo useiden viikkojen ajan Amerikassa. Mutta jos katsotaan yksilötasolla, voidaan sanoa, että esimerkiksi Yhdysvalloissa on varsin tavallista, että yksilöllä on jopa kaksi tai kolmeakin työpaikkaa, jotta hän yleensä pystyisi tulemaan toimeen.

Tämä sama koskee Englantia, jossa Thatcherin aloittama politiikka ajautui umpikujaan. Eräiden tilastojen mukaan Isossa-Britanniassa on 19 miljoonaa ihmistä, joita voidaan pitää köyhinä, kun esimerkiksi Suomessa voidaan laskea, että heitä on ehkä 250 000—300 000 meidän ti-

lastojemme mukaan. Thatcherin hallitus ja hänen jälkeensä Major saivat aikaan sen, että Isossa-Britanniassa tosiaan kolmasosan kansasta katsotaan olevan köyhyysrajalla tai sen alapuolella.

Suomessakin näyttää siltä, että oikeistovoimat, joihin tässä lasken Suomen keskustan työreformineen, ovat ajamassa tätä samaa politiikkaa. Eli ajatellaan sillä tavalla, että työllisyys paranee siitä, kun ihmisten etuuksia heikennetään, kun työ sopimuksia solmitaan määräaikaisesti ja heikennetään sosiaaliturvaa.

Minun mielestäni tämä politiikka on selvästi osoittautunut vääräksi. Esimerkiksi Isossa-Britanniassa se johti Tony Blairin johtaman työväenpuolueen murskavoittoon, koska ihmiset kerta kaikkiaan eri tasoilla näkivät, että tällaista politiikkaa ei voi jatkaa.

Mitä tulee muualla maailmalla saatuihin esimerkkeihin, olen täällä joskus maininnut muun muassa Japanin ja Etelä-Korean. Japanissahan on hyvin tyypillistä se, että jopa perheittäin ollaan saman työnantajan palveluksessa, useita sukupolvia saatetaan olla saman työnantajan palveluksessa. Ihmisten työturvallisuus on hyvin suuri, eli ihmiset voivat säilyttää työpaikkansa. Niin kuin kaikki tiedämme, tämän vuoden alkupuolella oli useita viikkoja kestänyt lakko Etelä-Koreassa sen vuoksi, että hallitus siellä uskalsi esittää, että yleensä työntekijöitä voitaisiin irtisanoa. Suomessa tämä on kuitenkin ollut varsin tavallista. Meillä irtisanominen on, niin kuin tiedämme, ollut vuosikymmeniä lain mukaan mahdollista. Tässä on vain eräitä esimerkkejä markkinatalousmaista siitä, miten eri tavalla ajatellaan ns. joustojen merkityksestä.

Oma käsitykseni, rouva puhemies — olen sen useasti tuonut esille, mutta haluan vielä lyhyesti kerrata sen — on se, että Suomen työttömyyskriisi lähti liikkeelle keskeisesti raha- ja talouspolitiikasta. Mielenkiintoinen kirja on tullut keskustaa lähellä olevan professori Pertti Kukkosen taholta; sitä tänään muun muassa Helsingin Sanomissa referoidaan. Kirjassaan, joka on nimeltään Rahapolitiikka ja Suomen kriisi, hän todistaa, että noin 100 000 työpaikkaa menetettiin rahapolitiikkamme vuoksi eli lähinnä Suomen Pankin noudattaman vahvan markan politiikan vuoksi. Siis keskustalainen professori Pertti Kukkonen toteaa, että markan ecukytkenän — kesäkuu 91 — ja markan kellumaan päästämisen välillä — syyskuu 92 — noin 100 000 työpaikkaa menetettiin, kun markan kelluntaa tai markan devalvointia ei saatu aikaan.

Minun mielestäni olisi mielenkiintoista todella kuulla edellisen hallituksen ministereitä, miksi tätä järkevää politiikkaa, jota siis Pertti Kukkosen ehdotti silloin, ei otettu käyttöön. Miksi Suomessa ajettiin niin vahvasti vahvan markan politiikkaa, joka johti todelliseen umpikujaan?

Totta kai meillä oli pohjalla pankkikriisi, ja senkin minä myönnän. Me tiedämme kaikki, että pankkikriisi ja sen syyt olivat 80-luvun vapautetussa rahapolitiikassa, joka myös on Suomen Pankin vastuulla. Rahapolitiikka on keskeisesti, niin kuin tiedämme, Suomen Pankin vastuulla. Esimerkiksi meitä poliitikkoja ei kannata syyllistää siitä, että me olisimme vastuussa siitä, mitä Suomen Pankki on tehnyt erityisesti rahapolitiikan vapauttamisen ja vahvan markan politiikan osalta, jotka ovat tämän päivän työttömyyskriisin todellisia syitä. Kun samanaikaisesti sitten valtiovarainministeri alkoi voimakkaasti kiristää verotusta, joka johti aivan äärimmäisen ylikireään verotukseen, totta kai työttömyyskriisi oli Suomessa tosiasia.

Olen ennen sanonut ja sanon tänäkin päivänä, että siitä ei ole nopeata paluuta. Ainoastaan silloin, kun ihmisten ostovoima lisääntyy, tuotteiden ja palvelujen kysyntä lisääntyvät aidosti, syntyy uusia työpaikkoja. Pelkillä joustoilla työpaikkoja ei synny.

Rouva puhemies! Ihan lopuksi vielä pari sanaa konvergenssikriteerien ja erilaisten leikkausten vaikutuksista ja tutkimustuloksista, joita maailmalla on julkaistu. Ihan viime päivinä olen lukenut ranskalaista kirjaa La monnaie unique eli Ainoa raha eli Emuun siirtyminen, mitä ranskalaiset ajattelevat siitä. Kirjassa Pariisin yliopiston kansantaloustieteen professori Jacques Mazier esittää pari mielenkiintoista lukua leikkausten vaikutuksista. Hän sanoo, että kun budjetista leikataan 1 prosentti bruttokansantuotteesta, sen todellinen vaikutus kuitenkin on vain 0,6 prosenttia bruttokansantuotteesta ensimmäisenä vuonna ja 0,4 prosenttia, niin kuin hän sanoo, keskipitkällä tähtäimellä. Eli leikkaukset eivät kuitenkaan saa aikaan todellisuudessa menojen alennuksia samalla tavalla, koska vastaavasti muualta taas tulee menoja, esimerkiksi sosiaaliturvasta. Jos pyrimme jostakin leikkaamaan, niin jostakin muualta taas sosiaaliturvamenoja kuitenkin joudutaan käyttämään.

Kaikkein mielenkiintoisin luku ehkä on se, että tämä Pariisin yliopiston kansantaloustieteen professori esittää, että kun valtion menoja leikataan 1 prosentti bruttokansantuotteesta, kasvu heikkenee vastaavasti ensimmäisenä vuonna 1

prosentin verran ja keskipitkällä tähtäimellä 1,3 prosenttia. Minusta nämä ovat erittäin merkittäviä lukuja. Suomessakin tietysti voitaisiin ajatella esimerkiksi tällaista skenaariota, mitä olisi tapahtunut, jos olisi leikattu vain puolet siitä, mitä Suomessa on leikattu.

Rouva puhemies! Lopuksi vielä toteaisin sen, että yksi koulukunta, jota Suomessakin oikeistovoimat edustavat, on se, että leikkaukset, niin kuin Ranskan nykyinen pääministeri Juppé sanoi pari viikkoa sitten, ovat happea yrityselämälle, koska ne alentavat korkoja. Markkinathan aina ottavat iloisesti vastaan leikkaukset, alentavat korkoja. Mutta jos katsotaan sekä Suomessa että muualla, kuinka paljon todellisuudessa esimerkiksi korkojen alentaminen synnyttää investointeja, kuinka paljon syntyy uusia työpaikkoja, se Alain Juppén antama happikin Ranskan taloudessa näyttää kuitenkin johtavan yhä lisääntyvään työttömyyteen ja ilmeisesti myös siihen, että Alain Juppé saa mennä ottamaan happea vähän hallituksen ulkopuolelle.

Ed. K a r j u l a : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Elon lakialoite, kun hän on hallituspuolueen edustaja, tulee aika hämmästyttävästä näkökulmasta, jos ajatellaan sitä, että vasta olemme saaneet lukea työttömyystilastoista, että sen sijaan, että työttömyys alenisi, se on edelleen nousmassa. Sen vuoksi toivoisi hallitukselta ja hallituspuolueilta hieman nöyrympää asennetta siinä mielessä, mitkä ovat todella ne olennaiset tekijät, joilla työllisyyteen vaikutetaan.

Olen täysin vakuuttunut siitä, että työsopimuslakien kiristäminen ja tiukentaminen on täysin väärän suuntainen toimenpide. Siinä suhteessa olen samaa mieltä, että väliaikaisten työsuhteiden väärinkäyttö ei ole hyväksyttävää, mutta meidän vastuullisina päättäjinä on pyhädyttävä ennen kaikkea kysymään sitä, onko varsinaisten työsuhteiden, työsopimusten, työlakien sitovuus liiallinen niin, että tältä pohjalta ei todella voida normaalisti tarjota työpaikkoja jopa pätkätöitä ajatellen. Merkittävinhän tämä ongelma on nimenomaan julkisella sektorilla, niin kuin ed. Elo toi esille, ja toisaalta ihan pienillä yrityksillä.

Se, miksi halusin erityisesti tässä yhteydessä käyttää puheenvuoron, perustuu siihen vastavalmistuneeseen laajaan hallituksen Emu-selontekoon, jossa tarkasteltiin työttömyyttä ja työllisyyttä varsin monipuolisesti ja perusteellisesti. Hämmästelen samalla sitä, miten ohuiksi johtopäätökset jäivät, kun hallitus tavallaan hahmotti

oman kannanottonsa Emuun nähden. On erityisen harmillista, että työelämän uudistuminen ja työelämän rakenteiden uudistaminen halutaan edelleen sivuuttaa ja jättää taka-alalle. Toivoisi, että hallituksen piirissä todella tähän perusongelmaan tartutaan. Nimittäin hallituksen oman asiantuntijaselvityksen pohjalta päädyttiin johdopäätökseen, että suomalaisen työttömyyden perusongelma on työelämän rakenteet, joiden seurauksena suomalaisen työttömyyden taso on 10—15 prosenttia. Jos me aiomme todella paneutua työttömyyden alentamiseen, meidän pitää käydä rohkeaan uudistamiseen, rohkeisiin uudistuksiin, joilla puretaan työelämän rakenteelliset esteet.

Tässä mielessä minusta ed. Elon viittaus Isoon-Britanniaan on aika ontuva, koska vaikka työväenpuolue menestyi vaaleissa, lähtökohtana heillä työelämäkysymyksissä on aivan toisenlaiset periaatteet kuin meillä Suomessa. Ajattelen, että siitä uudistusmielisyydestä ja -henkisyydestä on ainakin jotain opiksi otettavaa myös meillä suomalaisilla.

Toiseksi haluan ottaa esille sen keskustelun, jota käydään muualla Euroopassa, koska koko työttömyys on EU:takin jatkuvasti vain vaikeammin kohtaava ongelma. Muutamia päiviä sitten Helsingin Sanomissa lainattiin saksalaisen ammattiyhdistysjohtajan Dieter Schulten kannanottoa, joka mielestäni avaa sitä näkökulmaa, johon eurooppalaisessa työelämäkäytännössä on edettävä. Schulte toteaa, että ammattiyhdistysten pitäisi harkita suhdettaan alueellisiin työehtosopimuksiin ja joustaa tarvittaessa enemmän yritysten maksukyvyyn mukaan. Minusta tämä on äärimmäisen pitkälle menevä kannanotto, mutta selvästi kertoo sen, että paikallisten olosuhteiden ja yrityskohtaisten lähtökohtien huomioon ottaminen nykyistä selvästi paremmin on välttämättömyys avoimilla markkinoilla toimittaessa.

Lisäksi haluan lyhyesti kommentoida sitä, minin työsopimuslakeja pohtiva komitea on jo tarttunut tietyissä julkisissa kannanotoissa, joissa pyritään tavallaan selittämään se, että meidän ei tarvitse uudistaa työehtosopimuksia. Minusta siinä selvästi näkyy se makrotason korporaatioiden hallitseva ote, jossa pyritään kieltämään elämään kuuluvat tosiasiat, millä tavalla luodaan työelämään riittävä joustavuus, jossa pystytään todella sopeutumaan niihin arkielämän tilanteisiin, mitä nimenomaan pienten yritysten osalta edellytetään. Mutta korostan sitä, että Suomessa jo julkiset työnantajat yrittävät paeta vippaskon-

steilla niitä säännöksiä ja lakeja, jotka on suomalaisen työelämään säädetty.

Ed. U o t i l a : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Karjula pitää nykyistä työttömyyttä vain työelämän jäykkyyksien, rakenteellisten ongelmien ja joustojen puutteen tai ammattiyhdistysliikkeen umpimielisyyden seurauksena. Täytyy kuitenkin muistaa, että melko tarkalleen samanlaiset rakenteet ja sopimusjärjestelmät meillä on ollut aikaisemmin vain muutamia vuosia sitten, jolloin meillä oli aivan erilainen työllisyystilanne kuin tällä hetkellä. Kyllä työttömyyden syyt löytyvät muualta kuin rakenteista, mutta täytyy myöntää, että myös näiden suhteen on tehty ja varmasti tullaan tekemään edelleenkin muutoksia.

Ammattiyhdistysliikkeen perinteinen suhtautuminen määräaikaisiin työsuhteisiin oli aiemmin varsin tiukka. Lähdettiin aika yksitotisesti siitä, että ainoastaan normaali työsuhde on perusteltu, ja niitä suosittiin, mutta elämä on muuttunut. Projektiluontoinen työskentely antaa perusteita määräaikaisten työsuhteiden solmimiseen, mutta niiden käyttäminen keinotteluvälineenä on kielteistä eikä sitä voida hyväksyä. Minusta ed. Elon aloite lähtee nimenomaan siitä, että keinottelu määräaikaisilla työsuhteilla saataisiin pois.

Määräaikaisten työsuhteiden toinen hinta, mikä joudutaan maksamaan, on huonompi sitoutuminen työhön, itsensä kehittämiseen. Tulee turvattuun, ja siltä osin ne ovat minusta myös työvoiman laadun ja osaamisen kannalta heikompi kokonaisuus kuin pysyvämmät työsuhteet ja sellainen työelämä, missä ihmiset ovat enemmän pysyvissä työsuhteissa.

Joustoista vielä sen verran, että Emu-asiantuntijakuulemisen yhteydessä tuli mielenkiintoinen piirre esille. Kun usein viitataan USA:n ratkaisuihin ja joustoihin, niin tuli selvästi ilmi, että missään eivät ole nimellispalkat niin betonoituja ja joustamattomia kuin USA:ssa, ja se oli oikeastaan aika lailla yllättävä tieto asiantuntijan taholta.

Ed. L a h t e l a : Arvoisa rouva puhemies! Siinä ed. Elon tekemä lakialoite on ihan hyvä. Lukiessani vain mietin, mitä tämä mahtaa tarkoittaa nykyiseen voimassa olevaan lainsäädäntöön verrattuna. Tässä ei hirveän paljon ole uutta, mutta kyllä tässä tietyllä tavalla sellainen vivahte on, että se tiukentaa nykyistä, hiljattain väljennettyä lakia. Kysymyksen on kokonaisuutena siitä, millä tavalla voitaisiin tilanne hoitaa

niin, että työnantajat eivät käytä hyväkseen kiertotietä. Tällähän pyritään kiertämään irtisanominen, pääsemään ihmisistä mahdollisimman nopeasti irti. Ei ole sellaista sitoutuvuutta, mikä tarkoittaa ihmisen kannalta huonoa tilannetta. Jos tällaista tilannetta jatkuu vuosikausia, niin eihän hän voi suunnitella elämäänsä eikä tehdä mitään hankintoja perheen, asuinpaikan tai muun osalta, koska ei tiedä, miten pitkään työ kestää. Voi tietää määräajan, mikä missäkin tapauksessa mahdollisesti tehdyssä työsopimuksessa on.

Miten irtisanomissuoja vaikuttaa työllistämiskynnykseen? Ainakin kun katsoo menneitä tilastoja ja vaikka 90-luvun alkua, niin jollakin tavalla siitä voi nähdä suoraan sen, että ei aikaisempi lainsäädäntö ole estänyt ihmisiä työttömiksi joutumasta eli työnantajat ovat kyllä surutta saaneet potkia pois. Ei se ole ollut esteenä semmoiselle toiminnalle eikä nämä työelämän jäykkyydet, niin kuin ed. Karjula puhui, uskoakseni ole sellainen este, ettei ihmisiä palkattaisi. Kyllä se johtuu enemmän kysynnän puutteesta. Tuotteet tai palvelut eivät mene kaupaksi.

Ed. Elo : Rouva puhemies! Ed. Karjula kuuluu siihen koulukuntaan, joka korostaa pelkästään joustojen merkitystä ja jonka mielestä rahaja talouspolitiikalla on ollut vain sivurooli silloin, kun on kysymys työllisyydestä. Minusta tuntuu, että tietysti opillisista kysymyksistä voidaan olla mitä mieltä tahansa, mutta turha kenenkään on yrittää väittää, ettei raha- ja talouspolitiikalla ole keskeinen merkitys kaikissa maissa työllisyyden kannalta. Siinä, miten työ jaetaan maan sisällä, tietysti on erilaisia tapoja. Niin kuin me tiedämme, se varmaan vaihtelee maasta toiseen. Ed. Karjula ei ehkä ole lukenut tätä työministeriön tutkimusta, joka aivan selvästi sanoo yksiselitteisesti, että joustoilla ei ole merkitystä työllisyyden kannalta. Tämä on virallinen tutkimus.

Mitä tulee Labour-puolueen rooliin, työväenpuolueen rooliin Englannissa, niin toteaisin vain sen, että Labourin johtaja Tony Blair, pääministeri, meni heti Brysseliin ja ilmoitti, että työväenpuolueen hallitus tulee hyväksymään muun muassa sosiaaliluvun eli EU:n sosiaalisopimuksen, jota Majorin hallitus kieltäytyi hyväksymästä. Tässä on aika merkittävä näkökulmaero.

Mitä tulee julkisiin työnantajiin, siinä olen ed. Karjulan kanssa aivan samaa mieltä, että julkiset työnantajat valtio ja kunta näyttävät erittäin huonoa esimerkkiä monissa eri tapauksissa. Tuntuu myös siltä, että ed. Karjula ei ole ehtinyt

vielä tutustumaan professori Pertti Kukkosen kirjaan "Rahapolitiikka ja Suomen kriisi", jossa hän selvästi osoittaa, että 100 000 työpaikkaa meni keskustan johtaman hallituksen aikana, kun ei pystytty vahvan markan politiikkaa muuttamaan.

Mitä tulee vielä joustoihin ja työllisyyteen, niin haluan yhden esimerkin sanoa. Minusta meillä on pientä elpymistä nyt kysynnässä tapahtumassa. Se on aivan selvästi oleellisesti seurausta siitä, että verotusta on nyt päästy helpottamaan. Ihmisillä on enemmän rahaa nyt käytössä, mutta tarvitaan vielä lisää ja, rouva puhemies, vielä kerran sanon, ettei tämä tilanne minun uskoakseni kovin nopeasti muutu. Vie muutaman vuoden, ennen kuin päästään sellaiseen tilanteeseen, että meillä on alle kymmenen prosentin työttömyys.

Ed. Aittoniemi : Rouva puhemies! Olen puolustanut keskustan työreformia ja teen niin vieläkin. Siinä on hyödyllisiä elementtejä, mutta kyllä tilanne on se, että sekin on vippaskonsti, jos ajatellaan sitä, että tänä päivänä työllisyyttä merkittävästi parannettaisiin. Työllisyys ei kerta kaikkiaan parane millään konstilla, koska työmarkkinoilla on työssä se määrä ihmisiä, mitä tämän hetken kulutus ja muut suhdanteet edellyttävät, ja koska meillä on korkeasuhdanne, niin tähän ei kovin paljon lähitulevaisuudessa tule parannusta. Toisin sanoen työttömyys säilyy suhteellisesti sellaisena kuin se on tänä päivänä, ehkä hiukan laskee. Ainoa keino on työn jakaminen, jos halutaan saada merkittävämpiä muutoksia työmarkkinoille. Kun ei ole työvoiman tarvetta, niin eivät siinä vippaskonstit auta, minäkäänlaiset reformit, mutta tämä reformi sellaisenaan on myönteinen suuntaus kehityksessä. Ei siinä mielessä voi sitä moittia.

Mutta ed. Elolle loppujen lopuksi vastaan, kun te puhutte, että devalvaatio myöhästyi. Se myöhästyi sen takia, että te salailitte edellisen hallituksen loppuaikoina valtionalouden todellisen tilanteen. Kukaan ei voinut hämmästyneenä tietää, kuinka huonossa tilanteessa olitte. Pakenitte itse vastuuta. Louekoski teki tälle maalle budjetin, joka oli täysin virheellinen. Siinä salattiin tosiasiat. Vei vähän aikaa, ennen kuin keskustan viisaat silmät aukenivat näkemään, mikä on todellinen tilanne. Sitten kun devalvaatio tapahtui, se oli liian pieni. Sen olisi pitänyt olla suurempi. Se olisi ehkä auttanut, ja siinä vaiheessa tarvittiin kellutus loppujen lopuksi. Älkää te puhuko mitään, että devalvaatio myö-

hästy. Minä olisin vuoden 91 tapahtumista, ed. Elo, ihan hiljaa vain ja menisin Poriin viettämään sunnuntaivaihetta.

Ed. M. P o h j o l a : Arvoisa puhemies! Kansa on nyt usean vuoden ajan tässä maksanut ja kärsinyt keskustan viisaista silmistä.

Mutta tämän ed. Mikko Elon lakialoitteen johdosta haluaisin todeta sen, että tämä problematiikkahan on hyvin tuttu huoneenvuokralainsäädännöstä, jossa niin ikään pyritään pääasiallisesti toistaiseksi voimassa oleviin vuokrasuhteisiin taikka sitten selkeästi määräaikaisiin vuokrasuhteisiin. On hyvin tärkeitä, ettei kumpakaan näistä säännöistä kierretä, ei huoneenvuokrasuhteissa eikä työsuhteissa. Siinä mielessä tämä ed. Elon aloite on hyvin perusteltu.

Minä yhtyisin ed. Lahtelan näkemyksiin siinä, että tämä asia ei juurikaan paranna irtisanomissuojaa, johon tämä esitys kyllä sinänsä liittyy. Mutta mielestäni, kuten ed. Elokkin toteaa tai antaa rivien välistä ymmärtää, tärkeintä on se, että alun alkaen luodaan sellainen työsuhde, joka perustuu tosiasioihin, koska siitä seuraa taas uutuus lainsäädäntöä, joka tähän työsuhteeseen vaikuttaa, jos on määräaikainen tai toistaiseksi voimassa oleva. Tämän vuoksi työnantajien tulisi alusta lähtien olla hyvin rehellisiä tässä suhteessa eikä käyttää vippaskonsteja ja kiertää toistaiseksi voimassa olevaa työsuhdetta sillä tavalla, että vähän väliä uudistetaan ja sanotaan irti ja taas uudistetaan, joka on erittäin stressaavaa yöntekijän kannalta.

Ed. E l o : Rouva puhemies! Ihan ehkä viimeisenä puheenvuorona omalta puoleltani haluan sanoa sen, että professori Kukkonen kuitenkin kirjassaan sanoo, että hän suositteli keskustan johdolle silloin devalvaatiota. Keskusta ei halunnut sitä suorittaa, keskustan sisällä oli hyvin erilaisia näkemyksiä. Hän sanoo, rouva puhemies, että 100 000 työpaikkaa hänen mukaansa menettiinkin 91—92:n välillä puolentoista vuoden aikana. Tämä on professori Kukkosen tekstiä. Ed. Aittoniemellä on paljon enemmän kokemusta rikostutkimuksesta kuin talouspolitiikasta, varsinkaan talouspolitiikan johtamisesta, joten minä uskon kyllä professori Kukkosen näkemyksiin. Toivon, että ed. Aittoniemikin tutustuu tähän keskustalaiseen kirjaan, koska hän kuitenkin virallisesti on keskustan eduskuntaryhmässä mukana.

Rouva puhemies! Ihan lopuksi vielä sanon sen, että kun nyt tällä viikolla tuli esimerkiksi

tietoja siitä, miten investoinnit ovat lähdössä käyntiin tänä ja ensivuonna, niin aivan selvää näyttää olevan se, että esimerkiksi reaalikorollakaan ei ole keskeistä merkitystä investoinneille, koska ensi vuonna metsäteollisuus ilmoittaa, että investoinnit tulevat putoamaan merkittävästi tästä vuodesta. Tämä on myös hyvin merkittävä, koska meillähän aina puhutaan siitä, kuinka tärkeää on se, että korot ovat alhaalla. Ei edes alhainen reaalikorko välttämättä aina johda investointeihin. Täytyy olla kysyntää, täytyy olla sopiva markkinatilanne, jotta investoinnit lähtevät käyntiin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään työasiainvaliokuntaan.

8) Lakialoite laiksi kotikuntalain 7 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite 52/1997 vp (Irja Tulonen /kok ym.)

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin hallintovaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. T u l o n e n : Arvoisa puhemies! Lakialoite on hyvin järkevä. Se koskee kotikuntalain 7 §:n muuttamista. Kun 1994 muutettiin kotikuntalakiä, se on aiheuttanut tavattoman paljon hämmennystä virkamiestasolla, asunto-osakeyhtiöissä ja taloyhtiöissä. Ongelmia on ollut nimenomaan Kelalla, poliisilla, kiinteistönomistajilla ja isännöitsijöillä.

Aloitteessahan esitetään, että muutettaisiin kotikuntalain 7 §:ää niin, että muuttavan henkilön on aina ilmoitettava myös asunto- ja kiinteistöosakeyhtiön edustajalle kiinteistön hallinnointia varten tarpeelliset tiedot. Tämä pykälähän puuttuu nykyisestä kotikuntalainista.

Täytyy tietysti todeta, että muuttoilmoitusmenettely on monella tapaa keventynyt ja nopeutunut vuonna 94 säädetyn uuden lain jälkeen. Väestörekisterijärjestelmään tehtävä ilmoitus on tehtävissä entistä joustavammin, sitä ei voi kieltää. Ilmoituksen voi kotikuntalain mukaan tehdä kirjallisesti maistraatille, puhelimitse tai sähköisen viestinnän avulla tai asiakäynnin yhteydessä suullisesti. Sen sijaan taloyhtiöllä ei ole lain antamaa oikeutta vaatia

muuttavia henkilöitä ilmoittamaan muutostaan myös taloyhtiön edustajille.

Asuntoyhteisöjen kannalta onkin erityisen ongelmallista, että kaikista talossa asuvista henkilöistä ei ole olemassa varmaa tietoa. Toki taloyhtiöt voivat tiedustella asiaa maksullisesta väestökisterijärjestelmästä, mutta, niin kuin olen saanut tietää, sielläkään tiedot eivät ole saantihetkellä välttämättä ajan tasalla. Tämä on kuulemma aikamoinen ongelma.

Lisäksi väestökisterijärjestelmästä ei esimerkiksi saa tietoa henkilön tilapäisestä asumisesta, joka nykyään saattaa olla varsin pitkäaikaista. Tässä on esimerkiksi Kelalla ollut suuria ongelmia, jos perhe on hajonnut ja on nostettu suorastaan väärin perustein tukia. On oltu olevinaan yksinhuoltajia, vaikka sinänsä ei ole oltu yksinhuoltajia. Tässä on kyse myöskin rahasta.

Paluu vanhaan menettelyynkään ei ole ongelmatonta. On selvää, että muuttoilmoituksen kierrättäminen taloyhtiön kautta Väestökisterikeskukselle hidastaa tietojen keräämistä väestökisterijärjestelmään. Mikäli kuitenkin laissa olisi säädetty taloyhtiöille oikeus vaatia talokohtaisen ilmoituksen tekemistä ja tällaisen ilmoituksen tekeminen säädettäisiin muuttavan velvollisuudeksi, tilanne todella paranisi olennaisesti. Tällainen talokohtainen ilmoitus koskisi sekä vakinaista muuttamista että tilapäistä muuttoa. Se tulisi tehdä kaikista huoneistoon muuttavista henkilöistä. Lasten ollessa kysymyksessä luonnollisesti ilmoituksen antaja on huoltaja.

Arvoisa puhemies! Toivon, että lakialoite saa hyvän käsittelyn, koska tästä nyt on reilu vuosi aikaa, kun tätä on kokeiltu ja on todella todettu, että laki on tältä osin ongelmallinen ja se mielestäni täytyisi muuttaa.

Ed. Peltomö: Arvoisa rouva puhemies! Ed. Tulosen lakialoite kotikuntalain 7 §:n muuttamisesta on järkevä ja kannatettava. Itse olen tehnyt kirjallisen kysymyksen asiasta vuoden 96 syksyllä. Muutama havainto muutoksesta, joka on tarpeen.

Kun henkilö muuttaa asunnosta toiseen, tulee hänen tehdä muuttoilmoitus vain rekisteriviranomaiselle. Taloyhtiöt eivät siten saa muuttoilmoituksia tietoonsa lakisääteisesti, mutta vapaaehtoisia ilmoituksia toki tehdään. Nämä ovat yhtiökohtaisia.

Tilanne on useilta osin ongelmallinen. Ensinnäkin eräiden kuntien järjestyssäännöt edellyttävät edelleenkin taloyhtiölle tehtävää ilmoitusta. Ilmoitusvelvollisuuden suhde muuttuneeseen

lainsäädäntöön on jäänyt epäselväksi. Toisaalta Kansaneläkelaitos edellyttää useissa etuuskäsittelyissä talokirjanotteita, joiden luotettavuus on tullut kyseenalaiseksi. Kolmanneksi taloyhtiöt eivät enää tiedä, keitä taloyhtiössä asuu, kuten ed. Tulonen sanoi, ja kenet voi esimerkiksi päästää huoneistoon, kun avain katoaa.

Puhemies! On syytä odottaa hallitukselta toimenpiteitä, joilla turvataan taloyhtiöiden tiedonsaanti yhtiössä asuvista. Myöskin on syytä selkeyttää muuttajan ilmoitusvelvollisuutta koskien lainsäädäntöä ja kunnallisten järjestyssääntöjen ristiriitaa. Edelleen on hallituksen syytä ryhtyä toimenpiteisiin perustaakseen Kansaneläkelaitoksen tiedonsaannin Väestökisterikeskuksen asukastietoihin. Ed. Tulosen lakialoite on erittäin kannatettava.

Ed. Karpio: Arvoisa puhemies! Aikaisemman työkokemukseni perusteella kuuluu tietysti minunkin jokin sana tähän sanoa.

Ed. Tulosen tekemä lakialoite on varsin hyvä ja kannatettava todellakin. Aikaisemmin muuttoilmoituksesta meni myöskin taloyhtiölle ilmoitus, ja tällaisilta ongelmilta vältyttiin, joita viimeisen kymmenen vuoden aikana on todellakin tapahtunut, kun muuttoilmoitus on tehty hyvinkin vapaamuotoiseksi aivan viime vuosien aikana.

Käytännössä taloyhtiöt voivat jo nyt yhtiöjärjestyksessään ja säännöissään mainita, että muuttoilmoitus on myöskin asukkaan tehtävä taloyhtiön edustajille. Samalla tavalla kuntien järjestyssäännöissä useasti melkein säännönmukaisesti mainitaan ilmoitusvelvollisuudesta. Ongelmana vain on se, ettei mitään sanktiota ole määrätty siitä. Jos asukas näistä monista syistä, joita muun muassa ed. Tulonen mainitsi, jättää muuttoilmoituksen tekemättä, mitään rangaistusseuraamuksia hänelle ei tänä päivänä siitä aiheudu.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Kyllä tämä on ihan asiallinen asia, mutta totean ensinnäkin sen, että kun nämä uudet järjestelmät tulivat käyttöön, tänä päivänä vielä monetkaan ihmiset eivät tiedä, minkälaisia ilmoituksia pitäisi tehdä. Mennään postiin ja tehdään postiin osoitteenmuutosilmoitus ja luullaan, että se on sillä selvä. Ei asia olekaan sillä selvä. Nyt sitten, jos joudutaan taloyhtiöön vielä itse tekemään muutosilmoitus, siinä on aikamoinen paperisota. Miksi tätä ei voida järjestää keskitetysti esimerkiksi sillä tavalla, että sen talon, mihin muute-

taan, vastuullinen kirjanpitäjä ilmoittaisi siitä asianomaisiin paikkoihin. Tällä tavalla se tulisi hoidettua. Näin ollen tulisi myös hoidettua siihen taloon ilmoitus, mistä lähdetään.

Jos lähtötaloon ei tule ilmoitusta, esimerkiksi perheestä tai huoneistosta lähtee joku pois, niin taloyhtiössä tietysti tivataan vesimaksua sitkeästi perään, kun ei nähdä, että henkilö on muuttanut pois. Siinä joudutaan monenlaisia selityksiä ja selvityksiä antamaan. Olen itsekin joutunut sellaisen ongelman eteen, jolloin tällä tavalla on tapahtunut. Kyllä tässä jotakin täytyisi tehdä, mutta millä tavalla tehdään, niin se on sitten toinen asia.

Rouva puhemies! Lopuksi totean vielä sen, että kun tämä saadaan kuntoon, sitten olisi saatava vielä asuntoihin ja taloihin osoitenumeroit esimerkiksi Helsingin Munkkiniemeen, jossa asuu rikkaita ja minä, niin että edes taksit löytäisivät oikeisiin taloihin. Tästä minäkin olen kysellyt monta kertaa eikä siihen ole tullut korjausta. Monessa paikassa ei ole mitään osoitenumeroita, vaikka se on aivan välttämätön hälytystapauksissa ja kaikissa muissakin.

Ei tämä nyt tähän liittynyt, mutta kuitenkin osoitteisiin.

Ed. Myllyniemi: Arvoisa puhemies! Tämä on erittäin kannatettava aloite. Tämä ei kuitenkaan poista sitä epäkohtaa, mikä tällä hetkellä on ja jäisi tämänkin jälkeen. Kansalainen, joka ei halua, että hänen osoitetietojaan annetaan kenenkään viranomaisen tai yksityisen tietoon, voi sen kieltää. Velkomistapauksissa usein tietenkään ihminen ei halua omia tietojaan antaa velkojan tai kenenkään tietoon ja sitten tätä ihmistä ei löydy mistään.

Olen ihan varma, että tätäkin asiaa tulevat tietosuojaviranomaiset henkeen ja vereen vastustamaan, koska kaikista tämän tyyppisistä asioista, joista joka tapauksessa olisi hyötyä, katso-

taan esimerkiksi tietosuojapuolella, että ne ovat tavallisten kansalaisten vastaisia, vaikka asia on juuri päinvastoin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

9) Hallituksen kertomus valtiovarain hoidosta ja tilasta vuonna 1995

Valtiontilintarkastajien kertomus vuodelta 1995
Kertomus 13, 14/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 7/1997 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi keskiviikon täysistuntoon.

10) Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toiminta-kertomus vuodelta 1996

Kertomus 3/1997 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 10/1997 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi keskiviikon täysistuntoon.

P u h e m i e s: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 13.58.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen